

SUDMALIŅAS

Deja 8 pāriem

Harija Sūnas horeogrāfiskā apdare un apraksts
Tautas mūzika Tālivalža Bērziņa apdarē

Pirmuzvedums Latvijas Valsts Universitātes deju kolektīvā (vēlāk saukts “Dancis”) 1958. gadā.

Deju izpilda strauji un dzīvespriecīgi vokālā ansambļa vai kora pavadījumā.

Novietojums

Dejotāji nostājas virknē skatuves dibenplāna kreisajās kulisēs, kā parādīts 1. zīmējumā. Sadotās rokas nolaistas. Malējiem dejotājiem (astotajam puisim un pirmajai meitai) rokas sānos.

Pirmais gājiens

Mūzikas I daļa

Uznākšana (1. – 8. t. x 2)

1. – 6. t. Dejotāji, pagriezuši galvas pa kreisi, polkas solī dodas pret DCV (1. zīm.). Ja dejotāji uznāk no labajam dibenplāna kulisēm, virkni uzved pirmā meita, kas dodas DCV.
7. – 8. t. Dejotāji, atlaižuši vaļā rokas, atsperīgi palecoties ar abām kājām, trīsreiz sasit plaukstas. Visi pagriezušies pret centru. Plaukstas sit striķējot. Sasitot pirmo reizi, labo roku virza uz leju, bet kreiso – paceļ augšā. Otrajā reizē labo roku paceļ augšā, kreiso – nolaiž. Trešajā reizē kreiso roku paceļ augšā – labo nolaiž.
1. – 6. t. Dejotāji atkal izveido virkni un polkas solī dodas pret DCV.
7. – 8. t. Dejotāji, nonākuši 2. zīmējumā parādītajās vietās, izveido četrstūri un trīsreiz sasit plaukstas, kā aprakstīts 7. – 8. t.

Otrais gājiens

Kulšana un celšana

Mūzikas II daļa

(9. – 16. t. x 2)

9. – 12. t. Pirmais, otrais, piektais un sestais pāris, pagriezušies ar seju uz āru (3. zīm.), izpilda 1. kustību (“kulšanu ar spriguļiem”). Ceturtais ar trešo un septītais ar astoto pāri, satvērušies slēgtajā vidukļa un plecu aptvērienā, pirmajās divās taktīs dejojot apaļo polku, dodas uz četrstūra vidu cits citam garām (3. zīm.). Nākošajās divās taktīs puiši paceļ augšā savas meitas un apgriežas apkārt. 12. t. beigās nolaiž meitas lejā.
13. – 14. t. Pirmais, otrais, piektais un sestais pāris turpina kulšanas kustību. Ceturtais, trešais, septītais un astotais pāris, dejojot apaļo polku, atgriežas savās vietās.

15. – 16. t. Pirmā, otrā, piektā un sestā pāra dejotāji, sākot ar labo kāju, II pozīcijā izpilda trīs kāju piesitienus, pāra dejotājiem pagriezoties ar seju vienam pret otru. Ķermeņa svaru pārnes no vienas kājas uz otru, augumu noliec sānis, rokas sānos. Ceturtais, trešais, septītais un astotais pāris, nonākuši savās vietās, slēgtajā aptvērienā ar divām polkām strauji apgriežas divreiz apkārt uz vietas.

Mūzikai atkārtojoties, piektais ar sesto un otrais ar pirmo pāri izpilda ceturtnā un trešā, septītā un astotā pāra 9. – 16. t. darbību, t. i., polku un celšanu. Ceturtais, trešais, septītais un astotais pāris, savukārt, izpilda piektā, sestā, otrā un pirmā pāra darbību, t. i., “kulšanu ar spriguļiem” un kāju piesitienus.

Trešais gājiens

Spārni

Mūzikas III daļa

(17. – 24. t. x 2)

17. – 22. t. Partneri, nostājušies vaļējā vidukļa – pleca aptvērienā, ar polkas soļiem izveido divus četrpāru spārnus, kā parādīts 4. zīmējumā. Meitām spārna ārmalā brīvā roka sānos. Piektā, sestā, septītā un astotā pāra puiši savu spārnu centrā sadodas kreisās rokās un ar savām partnerēm dodas DCV, polku sākot ar labo kāju. Pirmā, otrā, trešā un ceturtnā pāra puiši centrā sadod labās rokas, un spārni griežas pret DCV. Polku sāk ar kreiso kāju (4. zīm.).

23. – 24. t. Puiši, atlaižot vaļā centrā sadotās rokas, vaļējā vidukļa – pleca aptvērienā (brīvās rokas sānos) ar divām polkām griež 1½ reizes sev apkārt partneri. 24. t. beigās no jauna izveido spārnus, tikai tagad centrā rokas sadod meitas. Puiši spārna ārpusē ārējās rokas paceļ augšā.

Mūzikai atkārtojoties, abi spārni sešas taktis griežas ar polkas soli pretējā virzienā. Beidzamās divās taktīs pāri aptvērienu atlaiž, ieliekot rokas sānos, un ar divām polkām atkāpjas 5. zīmējuma vietās.

Ceturtais gājiens

Mazās dzirnas vidū

Mūzikas IV daļa

(25. – 32. t. x 2)

25. – 26. t. Otrais, ceturtais, sestais un astotais puišis ar strauju polkas soli iedejo vidū, sadodas rokās, izveidojot dārziņu, un dodas pret DCV (5. zīm.), sākot ar kreiso kāju. Pārējie dejotāji, sadodot rokas un paceļot tās augšā, veido ārējo dārziņu un ar polku dodas DCV, sākot ar labo kāju.

27. – 28. t. Abi dārziņi, turpinot virzišanos, vienlaicīgi strauji maina sadotās rokas, t. i., vidējais dārziņš paceļ, malējais – nolaiž.

29. – 32. t. Abi dārziņi, turpinot iepriekšējo virzišanos, maina rokas tāpat kā iepriekšējās četrās taktīs.

Mūzikai atkārtojoties, dārziņi, mainot virzienu, izpilda iepriekšējo 8 t. darbības un 32. t. beigās nostājas 6. zīmējumā parādītajās vietās. Puiši

rokas atlaiž un ieliek sānos. Vidējie (pārskaitļa) puīši pagriežas pa labi un nostājas ar seju pret ārējo dārziņu.

Piektais gājiens **Meitu spārni vidū**

Mūzikas I daļa
(1. – 8. t. x 2)

1. t. Otrā ar trešo, ceturta ar piekto, sestā ar septīto un astotā ar pirmo meitu sadotās iekšējās rokas paceļ uz augšu (izveido vārtiņus), brīvās rokas sānos. Meitas izlaiž vārtiņiem cauri savu pārskaitļa puīsi un ar strauju polkas soli iedejo centrā (6. zīm.). Meitas centrā saķeras vaļējā aizmugures vidukļa aptvērienā un izveido spārnus (7. zīm.). Nepārskaitļa meitām ārējā roka sānos. Puīši, sadevušies sānis izstieptās rokās, meitu spārnieniem apkārt ar polku izveido dārziņu (7. zīm.).
2. – 6. t. Meitu spārns ar polku dodas pret DCV, sākot ar kreiso kāju, puīši dārziņā – DCV, sākot ar labo kāju.
7. – 8. t. Meitas pa divi tajā pašā vaļējā aizmugures vidukļa aptvērienā ar divām polkām apgriežas pusotras reizes apkārt. Puīši atspērīgi palecas ar abām kājām un trīsreiz sasit plaukstas strīķējot. Vēlams, lai puīši palēciena laikā izveidotu plašāku apli, t. i., palēcienā palēktu vienu soli atmuguriski no centra uz āru, lai meitām dotu iespēju netraucēti apgriezties. Mūzikai atkārtojoties, dejojāji izpilda 2. – 8. t. darbības vēlreiz, tikai pretējā virzienā, t. i., meitu spārns griežas DCV. Spārnu malās atrodas pārskaitļa meitas. Puīšu dārziņš dodas pret DCV. Beigās nostājas 8. zīmējumā parādītajās vietās.

Sestais gājiens **Caurgājiens**

Mūzikas II daļa
(9. – 16. t. x 2)

9. – 12. t. Piektais, sestais, otrais un pirmais pāris saķeras aptvērienā ar sānis sadotām rokām. Pāri ar polkas soļiem griežas apkārt uz vietas (8. zīm.). Trešais ar astoto pāri un ceturtais ar septīto pāri dejo vieni otriem pretī divus polkas soļus (8. zīm.). Partneriem iekšējās rokas sadotas, ārējās – gar sāniem. 11. t. abi pretī dejojošie pāri, paliekot viens pret otru, strauji apmainās vietām (8. zīm.) un nostājas tuvu kopā. Nākošie pretējie pāri attālinās viens no otra, virzoties atmuguriski uz pretējām vietām.
13. – 16. t. Atkārtoti iepriekšējo darbību mainītās lomās, t. i., trešais, ceturtais, septītais un astotais pāris griežas apkārt ar polkas soļiem, bet piektais ar otro un sestais ar pirmo pāri dejo caurgājienu. Mūzikai atkārtojoties, vēlreiz izpilda 9. – 16. t. darbību, un pāri atgriežas savās vietās.

Septītais gājiens

Lielais spārns

Mūzikas III daļa

(17. – 24. t. x 2)

17. – 24. t. Nepārskaitļa dejotāji izveido plašus spārnus (9. zīm.); puīši centrā sadod kreisās rokas. Partneri iekšējās rokas sadod un izstiepj sānis plecu augstumā. Meitām ārējās (labās) rokas paceltas. Spārni ar plašu polkas soli dodas DCV. Pārskaitļa dejotāji slēgtajā vidukļa un plecu aptvērienā dejo strauju polku, griežoties katrs savā spārnu spraugā (9. zīm.). Spraiģāks kāpinājums dejā panākams, ja nedejo polku, bet griežas, pārnesot ķermeņa svaru no vienas kājas uz otru, strauji virpuļo un katrā takts ceturtdaļā sper soli.

Mūzikai atkārtoties, izpilda iepriekšējo darbību mainītās lomās, t. i., pārskaitļa dejotāji spārnos dodas DCV, un nepārskaitļa dejotāji virpuļo polkā. 24. t. dejotāji strauji izveido divus dārziņus: meitas iekšējo un puīši ārējo.

Astotais gājiens

Dubultdzirnavas

Mūzikas IV daļa

(25. – 32. t. x 2)

25. – 32. t. Meitas satveras groziņā tā, lai labā roka būtu virs blakus dejotājas kreisās rokas, un griežas ar palēciena soļiem ļoti strauji pret DCV, sākot ar kreiso kāju. Puīši sadodas sānis izstieptās rokās, izveidojot dārziņu, un strauji dejo galopu DCV, sākot ar labo kāju.

Mūzikai atkārtoties, meitas turpina iepriekšējo darbību. Puīši 25. – 30. t. turpina galopu, 31. – 32. t., atspērīgi palecoties ar abām kājām, trīsreiz sasit plaukstas striķējot.

Pēkšņi apraujoties mūzikai, meitas atlaiž vaļā rokas un, ieliekot tās sānos, ar trīs kāju piesitieniem pagriežas pa kreisi pret puīšiem. Arī puīši vienlaicīgi trīsreiz piesit kājas; rokas sānos. Visi dejotāji trīsreiz piesit kājas; rokas sānos, puīšiem – sākot ar labo, meitām – ar kreiso kāju.

Visi izpildītāji (arī pavadītāji – vokālists) paceļ rokas virs galvas un trīsreiz sasit.

Kustību apraksts

1. kustība

Kulšana ar spriguliem.

Sākuma stāvoklis – I pozīcija. Rokas satvērušas sprigūļa kātu: labā roka dūrē pacelta galvas augstumā, kreisā roka dūrē – jostas augstumā.

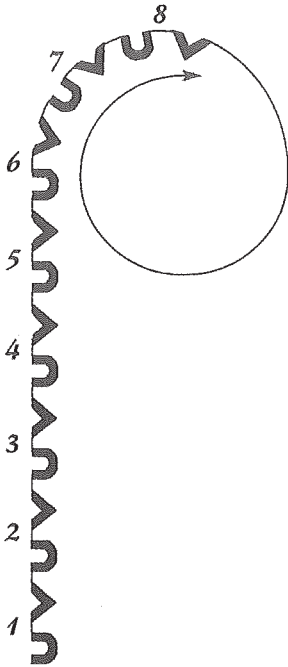
1. t. “Viens –” – deļotāji sper soli ar labo kāju uz priekšu, strauji pieliecoties, nolaiž labo roku uz leju, it kā kuļot ar spriguli, un kreiso roku vienlaicīgi virza uz aizmuguri.

“– i” – deļotāji pieliekušies palecas ar labo kāju uz puspēdas; kreisā kāja aiz muguras pacelta labās kājas potītes augstumā.

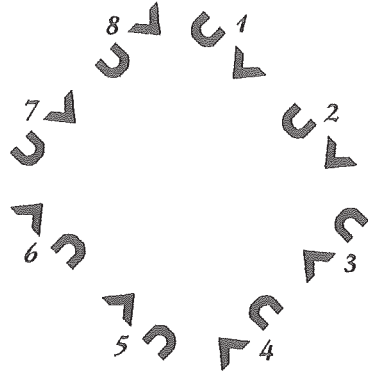
“Di –” – solis ar kreiso kāju atpakaļ. Augums iztaisnots. Ceļot spriguli uz augšu, rokas paceltas tāpat kā sākuma stāvoklī.

“– vi” – palecas ar kreiso kāju uz puspēdas, labā kāja (celī saliekta) ar nostieptiem pirkstgaliem pacelta kreisajai kājai priekšā. Augums stalti iztaisnots un atliekts atpakaļ.

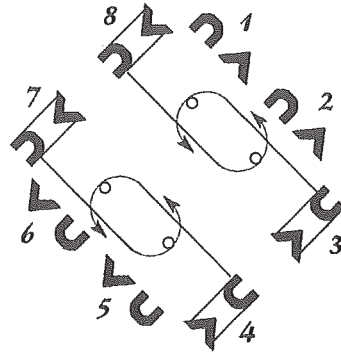
SUDMALIŅAS

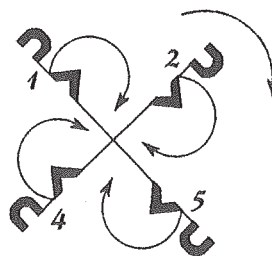
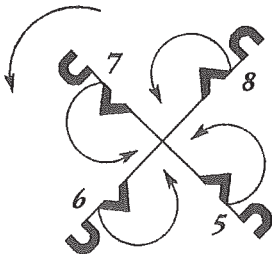
1. zīm.

2. zīm.

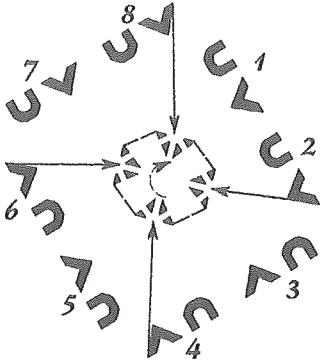

3. zīm.

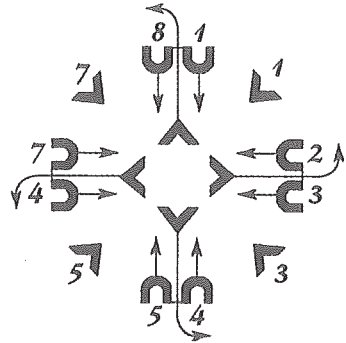

4. zīm.

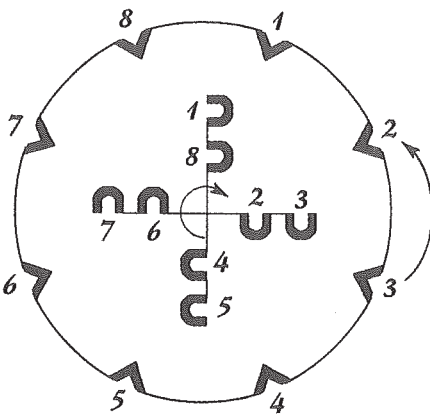
SUDMALIŅAS

5. zīm.

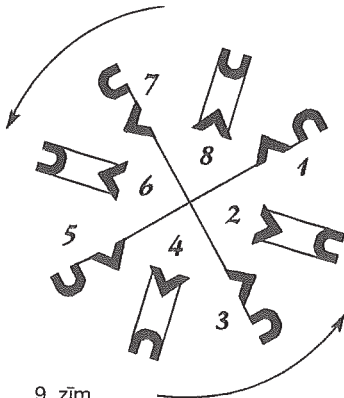
6. zīm.

7. zīm.

8. zīm.

9. zīm.

SUDMALIŅAS

1

Paātri

Tautas mūzika Tālivalža Bērziņa apdarē

Siev. koris

Pa - tais' ma-nim, bā - le - li - ņi, sau - sa ko - ka spri - gu - lī - ti,

1 2 3 4

man jā - ie - ti ri - jas kul - ti, klip, klap, klap. klip, klap, klap.

1. 2.

5 6 7 8

2

Vīru koris

Dzie - dā - da - mas mei - tas kū - la ar si - dra - ba spri - gu - līe - mi,

mf 9 10 11 12

SUDMALIŅAS

aug - sti cē - la, vieg - li lai - da, kli - pu, kla - pu, klap.

13 14 15 16

3

S.

Kul - tin kū - la kū - lē - ji - ņi, mal - tin ma - la,
 Kul - tin kū - la, mal - tin ma - la ma - lē - ji - ņi

f 17 18 19 20

sa - kū - lu - ši, sa - ma - lu - ši, kli - pu. kla - pu, klap.
 sa - kū - lu - ši,

21 22 23 24

4
 Ē, lai - diet ma - ni kul - ti,
 Lai-diet ma - ni ri - jas kul - ti, es mā - cē - ju ri - jas kul - ti,

mf 25 26 27 28

aug-sti cē - lu, vieg- li lai-du, kli- pu, kla-pu, klap. klap.

1. 2.

29 30 31 32